

Gemeenteraad Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Zaaknummer
3283257

Datum
14 februari 2024

Contactpersoon
W. den Hengst

Team Ontwikkeling en
Leefomgeving

Onderwerp
Informatiebrief stand van zaken Nationaal
Programma Landelijkgebied (NPLG)

Geachte leden van de raad,

In deze brief informeren wij u over de stand van zaken betreffende het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG). Het ZH-PLG is de provinciale uitwerking van het Nationaal Programma Landelijkgebied (NPLG). Eerder bent u hierover geïnformeerd middels een memo van 27 juni 2022 en de raadsinformatiebrieven van 16 januari 2023 en 18 september 2023. Met deze brief informeren wij u over de meest actuele stand van zaken.

De opgave (waar ging het ook alweer over)

Het Nationaal programma landelijk gebied (NPLG) geeft richting aan drie hoofdlijnen: Verbetering van de natuur waaronder het terugbrengen van de stikstofemissie, het realiseren van de klimaatdoelstelling door het reduceren van de CO2 uitstoot en het verbeteren van de waterkwaliteit. De doelen met de richtdata staan weergegeven in de bijlage.

Om de opgaven behapbaar te maken en te komen tot een gebiedsgerichte aanpak onderscheidt de provincie drie kerngebieden: Kust & Duinen, Delta en Veenweiden. De kerngebieden zijn opgedeeld in deelgebieden. Het buitengebied van Alphen aan den Rijn valt in drie deelgebieden:

- GGA (Gebieds-Gerichte Aanpak) Nieuwkoop, de polders bij Aarlanderveen zijn hier onderdeel van;
- Boskoop, dit betreft het sierteelt gebied in en rond Boskoop;
- Groene Hart Noord, hierin zijn alle polders opgenomen die niet vallen binnen het deelgebied Boskoop of GGA Nieuwkoop.

Een overzichtskaart met de gebiedsindeling is in de bijlage opgenomen.

Actualiteiten

Voortgang NPLG

Het Rijk heeft een ontwerpversie van het NPLG opgesteld. In december 2023 is deze ontwerpversie ter inzage gelegd. Vaststelling volgt naar verwachting medio 2024. In de ontwerpvisie zijn de opgaven verder geconcretiseerd. Met dit document vertrouwt het Rijk erop dat de provincies met hun bevoegdheid en kennis voldoende handvatten hebben om de transitie van het landelijk gebied ter hand te nemen. Wel erkent het Rijk dat er scenario's denkbaar zijn die zorgen dat de provinciale aanpak stagneert. Bijsturing is in dat geval mogelijk door bijvoorbeeld het aanpassen van Rijks-instrumenten en het aanbieden van extra ondersteuning.

In het NPLG worden twee sporen gevolgd. Enerzijds is dat de planvorming via de gebiedsprogramma's en anderzijds is het zo snel mogelijk realiseren van concrete projecten. Het Rijk wil vaart in de uitvoering van de concrete projecten en maakt middelen vrij voor deze zogenaamde no-regret maatregelen. De provincies kunnen tot 1 maart 2024 maatregelpakketten hiervoor aanleveren.

Val kabinet en consequenties voor NPLG

Het uitblijven van het landbouwakkoord en de val van het kabinet hebben effect op de voortgang van het NPLG. Het landbouwakkoord moet ervoor zorgen dat de landbouw verduurzaamt en tegelijk voldoende bestaanszekerheid/toekomstperspectief biedt voor de agrarische sector.

Door de val van het kabinet zijn de onderhandelingen over het landbouwakkoord opgeschort. Ook de besluitvorming over het transitiefonds is controversieel verklaard en zal voorlopig niet worden behandeld. Het transitiefonds gaat over een bedrag van 24 miljard euro en is bestemd om maatregelen te bekostigen die nodig zijn om de doelen uit het NPLG te realiseren. Omdat de besluitvorming is aangehouden, is er momenteel onvoldoende geld beschikbaar om invulling te geven aan de gebiedsprogramma's. Te zien is dat de planvorming in de deelgebieden hierdoor stagneert.

De provincie Zuid-Holland heeft samen met gebiedspartners een brief gestuurd naar het Rijk met het dringende verzoek om te voorzien in de juiste randvoorwaarden. Alleen op die manier zijn de opdracht en opgaven van het Rijk te realiseren. Ook vanuit het IPO en andere provincies is een soortgelijke brief verstuurd.

Op 15 februari wordt in de Tweede Kamer besloten over de LNV begroting van 2024. Inzet van de minister is om via de begroting 1 miljard euro vrij te maken voor NPLG. Om zo met

het uitblijven van het transitiefonds wel enige mogelijkheid te hebben om het NPLG te bekostigen.

Binnen het NPLG wordt onderscheid gemaakt tussen lange termijn en korte termijn maatregelen. Voor de korte termijn maatregelen (de zogenaamde Low-regret maatregelen) hebben de deelgebieden voorstellen gedaan. Deze voorstellen worden momenteel beoordeeld door de provincie. De voorstellen moeten in april worden ingediend bij LNV. Voor heel Nederland heeft LNV een budget beschikbaar van 1,36 miljard euro om deze maatregelen te bekostigen. Vanuit deelgebied Boskoop zijn voorstellen ingediend ter verbetering van de waterkwaliteit.

Voorontwerp ZH-PLG ingediend en getoetst

Om uitvoering te geven aan het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) heeft provincie Zuid-Holland het voorontwerp van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) opgesteld. Hierin staan de plannen voor het landelijk gebied van Zuid-Holland die, samen met de plannen van de andere provincies en de inspanningen in andere sectoren zoals industrie, mobiliteit en bouw, moeten leiden tot het behalen van de internationale en landelijke doelen voor natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat voor landbouw en landgebruik. Het voorontwerp is deze zomer ter toetsing aangeboden aan het Rijk. Het voorontwerp ZH-PLG is door het Rijk ambtelijk beoordeeld. De Ecologische Autoriteit zal begin 2024 beginnen met de natuurdoelanalyses van de gebiedsprogramma's.

Hoofdpunten terugkoppeling van Rijk op voorontwerp ZH PLG

- De basis voor gebiedsprogramma's is gelegd. Tegelijkertijd is nog veel werk te verzetten om dichterbij de realisatie van de NPLG-doelen te komen;
- De opgaven zijn overgenomen en helder verwoord;
- Het ZH PLG maakt nog geen structurele keuzes, ook wordt niet duidelijk welke keuzes worden gemaakt m.b.t. de landbouw;
- Niet duidelijk is of met de aanpak de doelen worden gerealiseerd, ook de planning daarin moet verder worden uitgewerkt;
- Onderbouwing van de gevraagde 9 miljoen ontbreekt.

Een verbeterde versie van ZH PLG moet uiterlijk 30 september 2024 worden aangeleverd. In eerdere planningen werd uitgegaan van maart 2024. Mede door het uitblijven van het landbouwakkoord en de val van het kabinet is deze planning door het Rijk bijgesteld.

Reactie van de provincie Zuid-Holland op de terugkoppeling van het Rijk

De provincie Zuid-Holland heeft in een brief aangegeven dat het niet gaat lukken om de definitieve versie van het ZH-PLG op tijd af te hebben. Volgens Zuid-Holland verlangt het Rijk te veel van de provincies en geeft het daar weinig zekerheid en financiële middelen voor

terug. Volgens Zuid-Holland zet het Rijk 'ongetwijfeld ongewild' een 'rem op de voortgang van de transitie van het landelijk gebied' door veel te vragen en daar vooralsnog weinig voor terug te geven. De provincie stelt dat na alle inspanningen die geleverd zijn in samenwerking met de gebiedspartners om tot het Voorontwerp ZH-PLG te komen, het Rijk nu aan zet is om invulling te geven aan Rijksbeleid, instrumentarium en financiële middelen. Dit zijn belangrijk voorwaarden om tot een voldragen volgende versie van het ZH-PLG kunnen komen en voortvarend kunnen doorwerken aan de transitie van het landelijk gebied.

Ruimtelijke puzzel

Gelijktijdig met de planontwikkeling van het ZH-PLG werkt de provincie aan de ruimtelijke puzzel. Met de ruimtelijke puzzel beoogt de provincie inzicht te krijgen hoe te komen tot een toekomstbestendige Provincie Zuid-Holland in het jaar 2050. Alle ruimtelijke opgaven op het gebied van onder meer wonen, mobiliteit, klimaat, landbouw, natuur en energie worden hierbij beschouwd. Duidelijk is dat alle opgaven bij elkaar meer ruimte vragen dan aanwezig is. Niet alles kan meer, daarom wordt met de Ruimtelijke Puzzel stapsgewijs gewerkt aan een toekomstbestendige regio. Scherpe ruimtelijke keuzes zijn nodig om nieuwe ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven in Zuid-Holland in goede banen te leiden. De trajecten van ruimtelijke puzzel en ZH-PLG hebben een duidelijke verwevenheid en worden door de provincie onderling afgestemd.

NOVEX Groene Hart

In het programma NOVEX werken alle overheden samen aan een plan voor de inrichting van Nederland. De ruimtelijke puzzels die door de twaalf provincies worden opgesteld vormen de basis voor het programma NOVEX. Het Rijk heeft binnen het NOVEX programma zestien aandachtsgebieden (zogenaamde NOVEX gebieden) benoemd. NOVEX gebieden zijn gebieden met een grote transitieopgave en/of een provincie overschrijdende problematiek kennen. Voor de NOVEX gebieden wordt een apart ontwikkelingsperspectief opgesteld. Relevant voor Alphen aan den Rijn is het NOVEX gebied Groene Hart. Samen met Rijk, 3 provincies, 5 waterschappen, gemeenten en andere stakeholders wordt het toekomstperspectief opgesteld. Dit perspectief wordt geïntegreerd in de ruimtelijke puzzel van de 3 betrokken provincies.

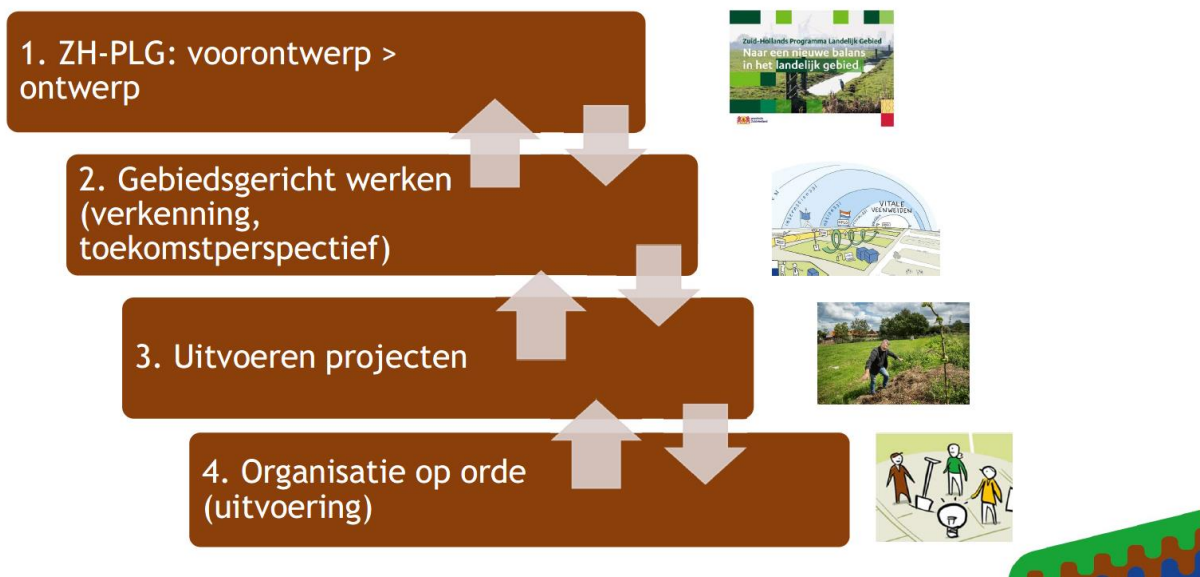
Aanpak provincie

In onderstaande illustratie is de aanpak van de provincie in hoofdlijnen verwoord.

1. De provincie staat aan de lat om te komen tot een voorontwerp ZHPLG. Gezien het uitblijven van de juiste randvoorwaarden (zie reactie van de provincie Zuid-Holland op terugkoppeling van het Rijk), is op dit moment niet duidelijk hoe daar invulling aan wordt gegeven. De provincie is samen met gebiedspartners aan het onderzoeken op welke manier hier een zinvolle uitvoering aan kan worden gegeven.
2. Met de onzekerheden over randvoorwaarden, instrumentarium en financiën wordt onderzocht hoe gebiedsgericht werken kan worden vormgegeven. Concreet betekent

dit dat met de deelgebieden onderzocht wordt hoe de doelen vertaald kunnen worden in concrete maatregelen.

3. Het Rijk heeft de provincie verzocht om zo snel mogelijk concrete projecten te realiseren. Het Rijk wil vaart in de uitvoering van de concrete projecten en maakt middelen vrij voor deze zogenaamde no-regret maatregelen. De provincies kunnen tot 1 maart 2024 maatregelpakketten aanleveren.
4. In de afgelopen periode is gewerkt om de organisatie en het proces van de provinciale organisatie en de gebiedsprocessen vorm te geven. Daarin zijn goede stappen gezet, ook naar de toekomst blijft dit een punt van aandacht.

Aanpak PAS-melders

Niet in dit schema verwerkt is de aanpak PAS-melders. Het Rijk heeft afgelopen jaar een oproep gedaan aan de PAS-melders om hun dossier compleet te maken om in aanmerking te komen voor het legalisatietraject. Alle dossiers zijn beoordeeld en op veel dossiers moet nog aanvullende informatie worden aangeleverd. Een compleet dossier is voorwaardelijk voor legalisering. Voor de legalisering is stikstofruimte nodig, de beschikbare stikstofruimte is niet voldoende en niet altijd goed in te zetten voor het legalisatietraject. Om benodigde stikstofruimte te realiseren wordt gebruik gemaakt van de LBV en LBV+ regeling. Met Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (LBV) kunnen agrarische ondernemingen worden opgekocht, de LBV+ regeling is een extra aantrekkelijke regeling die gericht is op het opkopen van piekbelasters. Naast het opkopen van bedrijven is het nodig om aanvullende instrumenten te ontwikkelen om de benodigde stikstofruimte te realiseren. Binnen de gemeente Alphen aan den Rijn hebben 8 bedrijven zich aangemeld voor legalisatie. Vanuit de gemeente is er contact met provincie en ODMH om goed zicht te hebben op voortgang en daar waar nodig te faciliteren om de voortgang te bespoedigen.

Gemeente Alphen aan den Rijn vindt het belangrijk dat er een adequate oplossing wordt geboden voor de PAS-melders.

Voortgang GGA Nieuwkoop

Op 10 november jl. is een delegatie van gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland op bezoek geweest in deelgebied Nieuwkoop. Daar hebben zij geleerd over de problematiek rondom de Nieuwkoopse Plassen. In gesprekken met overheden (waaronder gemeente Alphen aan den Rijn) en agrarische sector hebben zij gesproken over mogelijke maatregelen voor dit gebied.

De overleggen in dit gebied liggen al een jaar zo goed als stil; er moet nu gewerkt worden aan een opstart met een nieuwe voorzitter. Er moet concreter gekeken worden naar waar welke maatregelen ingericht kunnen gaan worden. Ook hier geldt dat zonder steun vanuit het Rijk geen maatregelen kunnen worden ingericht. Samen met andere gebiedspartners heeft de gemeente Alphen aan den Rijn de provincie opgeroepen om het gebiedsproces nieuw leven in te blazen en een nieuwe voorzitter te benoemen.

Voortgang Boskoop

Op 1 maart a.s. komt een delegatie van gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland op bezoek in deelgebied Boskoop. Doel is verdere kennismaking met het gebied. Er zal worden gesproken over Boskoop na 2030.

In september heeft Boskoop een lijst met projecten aangedragen die bij kunnen dragen aan een aantal doelen van het ZH-PLG. De zgn. low-regret projecten beogen verbetering te bereiken op het gebied van groen-blauwe dooradering, waterkwaliteit, waterbeschikbaarheid en biodiversiteit. Nadenken over Boskoop na 2030 brengt andere uitdagingen aan het licht. Voor beide trajecten geldt (zoals voor het gehele ZH-PLG) dat financiële en beleidsmatige ondersteuning vanuit het Rijk onontbeerlijk is voor een succesvolle transitie.

Voortgang Groene Hart Noord

Binnen het deelgebied Groene Hart Noord kon niet terug worden gevallen op een bestaande samenwerking. Het gebied bestrijkt grofweg het buitengebied van de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Zoeterwoude, Leiderdorp, Leiden, Teylingen, Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg. De gemeente Alphen aan den Rijn heeft het voortouw genomen om de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking vorm te geven. In deze samenwerking is ook het boerenberaad aangesloten. Het kernteam Boerenberaad GHN is groep van 15 boeren die met een verenigde stem wil meepraten over het landelijke gebied in het groene hart. De groep heeft draagvlak bij een groot aantal agrariërs in het gebied. Nu de samenwerking vorm heeft gekregen heeft wethouder Breeuwsma het voorzitterschap overgedragen aan Ton de Gans. Met het benoemen van een onafhankelijke voorzitter kan wethouder Breeuwsma beter positie innemen en opkomen voor de Alphense belangen.

De komende maanden worden keukentafelgesprekken gevoerd met agrariërs in Groene Hart Noord. Inzet hiervan is om goed inzicht te krijgen in hun bedrijfsvoering, het

toekomstperspectief en wat individuele bedrijven nodig hebben van de overheid om de benodigde stappen te kunnen maken. Inmiddels zijn de eerste gesprekken gehouden en zijn er nog tal van gesprekken gepland.

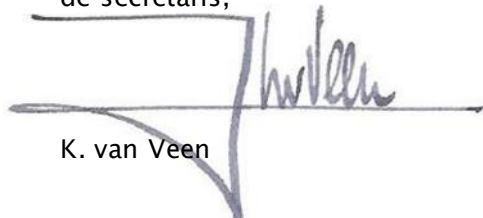
Verder is in nauwe afstemming met de provincie verkend welke stappen gezet moeten worden om de doelen te realiseren. Inzet is om doelen en opgaven meer concreet te maken voor het gebied en aan de hand van scenario's te onderzoeken welke maatregelen hierin het meest passend zijn.

Hoe verder?

Voor alle drie de deelgebieden geldt dat de voortgang belemmerd wordt doordat de onzekerheid vanuit het Rijk en provincie onverminderd voortduurt. Er is geen zicht op financiën, generieke maatregelen en laat staan een goed perspectief voor agrariërs. Dit komt het draagvlak voor de gebiedsprocessen niet ten goede. Naast dat de gebiedspartners in de deelgebieden hier hun zorg over uitspreken, gebeurt dit ook door gemeenten die gezamenlijk een groot deel van het veenweidegebied bestrijken. De gemeente Alphen aan den Rijn trekt hierbij op met de gemeente Bodegraven-Reeuwijk, Nieuwkoop, Krimpenerwaard en Molenlanden.

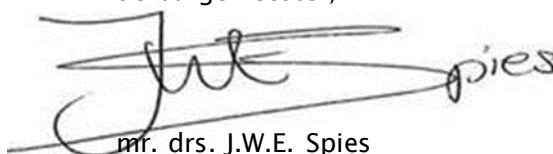
Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris,

K. van Veen

de burgemeester,

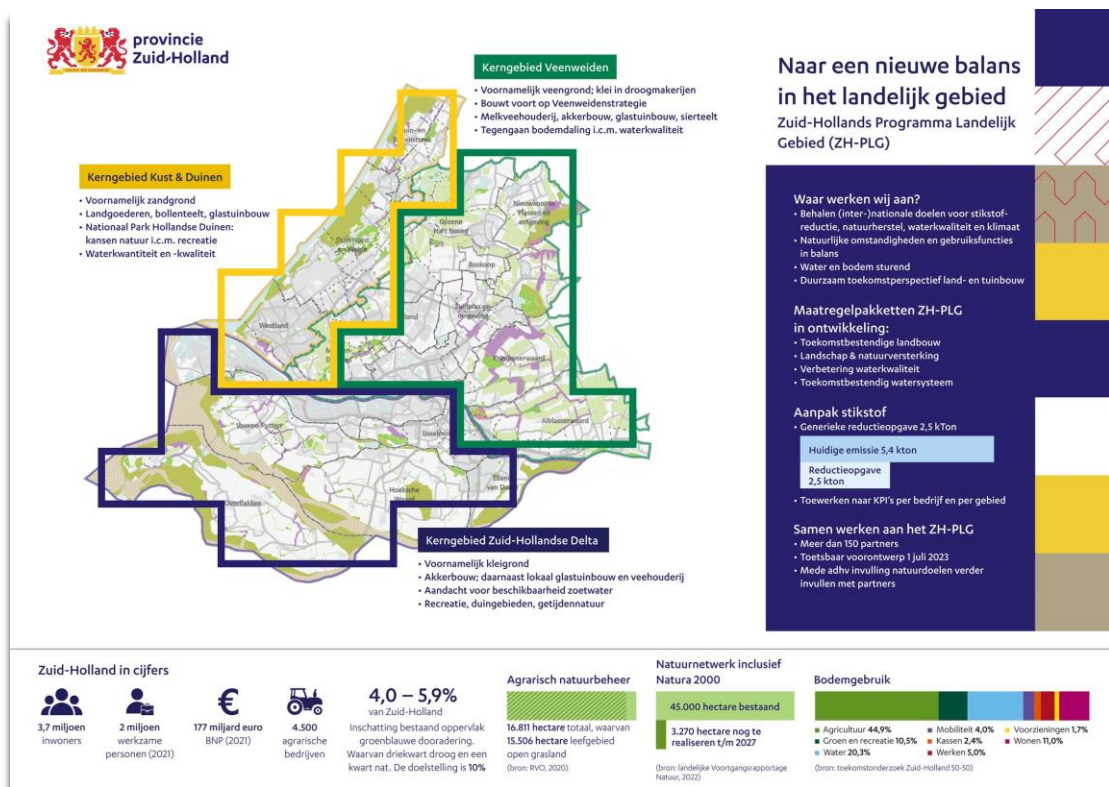
mr. drs. J.W.E. Spies

Bijlage

Natuur en Stikstof	Water	Klimaat
30% natuurherstel VHR, met nationale areaal- en kwaliteitsopgave. Achteruitgang moet op landelijk niveau gestopt zijn	Concentraties nutriënten (P en N) in oppervlaktewater voldoen aan wettelijke normen.	Emis�iereeductieopgaven broeikasgassen veenweiden voor 6 provincies, als onderdeel van de nationale opgave Broeikasgassen landgebruik. 0,21 Mton CO ₂ -eq reductie in Zuid-Holland.
2030	2027	2030
50% areaal met stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 onder de KDW.	Concentraties gewasbeschermingsmiddelen in grond- en oppervlaktewater voldoen aan wettelijke normen.	Landelijke emissiereeductieopgave broeikasgassen voor de veehouderij en akkerbouw (mestaanwending akkerbouw).
2030	2027	
74% areaal met stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 onder de KDW. Voor Zuid-Holland 2,5 Kton NH ₃ reductie (incl. basispad).	Grondwaterlichamen voldoen aan norm voor goede kwantitatieve toestand.	Indicatief reductiedoel van 0,3 Mton CO ₂ -eq in Zuid-Holland.
2035	2027	
Hydrologische condities Natura 2000-gebieden op orde.	Beleid, inrichting en beheer aangepast aan het veranderende klimaat. Schade en ontwrichting door weersextremen zoveel mogelijk beperken.	Koolstofvastlegging in bomen/bos/natuur (gerealiseerd via Bossenstrategie) Landelijk 0,4 tot 0,8 Mton CO ₂ -eq per jaar.
2027		
Resterende opgave areaal voor Natuur Netwerk Nederland (NNN) in Zuid-Holland: 3.270 ha.		Koolstofvastlegging in landbouwbodems. Landelijk 0,5 Mton CO ₂ -eq.
2027		2030
Areal op opgave nieuw bos in Zuid-Holland: 150 ha binnen NNN. Daarbuiten nog niet toebedeeld.	2050	
10% Groenblauwe dooradering (waarvan de helft in 2030).		
- Prioritaire gebieden 10% in 2030		
Rest: overbruggen helft van het gat naar 10% in 2030		2050

Wettelijk Vastgelegd	VHR, KRW, Wsn, Wnb, Klimaatakkoord	VHR: Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen
Bestuurlijke Afspraak	Natuurpact, Bossenstrategie	KRW: Kaderrichtlijn Water
Ambitie	Deltaprogramma Biodiversiteit, Deltaprogramma Zoetwater, Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie	Wsn: Wet stikstofreductie en natuurverbetering
		Wnb: Wet natuurbescherming

Overzicht van de doelen van het NPLG met de daaraan gekoppelde richtdata

Overzichtskarta gebiedsindeling